

عبسی زارعی؛ کتابخانه آیت‌الله مرعشی‌نجفی در شهر قم، یکی از مهم‌ترین کتابخانه‌های کشور به‌شمار می‌رود. این کتابخانه، از لحاظ گنجینه‌های نسخ خطی در ایران، جایگاه نخست و در جهان اسلام، جایگاه سوم را داراست و در حال حاضر، بیش از یک میلیون جلد کتاب چاپی و ۴۲ هزار جلد کتاب خطی را در خود جای داده است.

هسته اولیه این کتابخانه هنگامی که آیت‌الله مرعشی‌نجفی در حوزه علمیه نجف به تحصیل داشت، شکل گرفت. انگیزه این عالم بزرگ شیعی، جمع‌آوری نسخ ارزشمند خطی و جلوگیری از خروج این آثار از کشورهای اسلامی بود. با مهاجرت ایشان از عراق به ایران، مجموعه‌های فراهم‌شده نیز به ایران انتقال یافت و وی در منزل شخصی خویش به نگهداری از آنها پرداخت و به جمع‌آوری دیگر نسخه‌های نفیس همت گمارد. آیت‌الله

مرعشی پس از تأسیس مدرسه مرعشیه در سال ۱۳۴۴ ش، نخست کتابخانه کوچکی در دو اتاق مدرسه مزبور دایر کرد. آن‌گاه با انتقال مجموعه‌ای از کتاب‌های چاپی و بخشی از مجموعه‌های خطی به طبقه سوم مدرسه مرعشیه، با حضور وی و بسیاری از علما و مدرسان حوزه علمیه قم، کتابخانه جدید گشایش یافت. بنا بر نقل دانشنامه اسلامی، عملیات ساخت بنای جدید کتابخانه در تیرماه ۱۳۶۹ آغاز شد و در سال ۱۳۷۵ پایان یافت. بنای جدید که در هفت طبقه احداث شده است، ۲۰هزارو ۵۰۰ مترمربع زیربنا دارد. در سال‌های اخیر بحث‌های فراوانی درخصوص وضعیت سازماندهی، دسترس‌پذیری و کم و کیف خدمات‌دهی این کتابخانه در میان پژوهشگران و علاقه‌مندان مطرح بوده است. این نوشتار نگاهی گذرا به برخی جنبه‌های این مجموعه انداخته است.

بودجه‌ای که کم نیست

در ابتدای تأسیس، بودجه این کتابخانه توسط شخصی آیت‌الله مرعشی‌نجفی و کمک‌های مردمی تأمین می‌شد. ولی بر اساس قانونی که در ۱۳۷۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، کتابخانه آیت‌الله مرعشی در فهرست نهادهای رسمی عمومی غیردولتی ایران، ثبت و دولت موظف به تأمین بودجه آن شد. علاوه بر این، این کتابخانه مشمول قانون واپساری است

پیام برزجانی: اگر بشر در طول قرون باقی‌مانده از حیات خویش به روشی برای ایجاد عدالت نرسد، انکار هیچ دستاوردی نداشته است؛ چون مهم‌ترین رکن به رسمیت شناخته‌شدن هر اقدام، مثبت جلوه‌یافتن آن در ذهن است. اقدامات بشر و حتی الطاف و تقدیر الهی (عدل تشریحی و عدل تکوینی) زمانی واجد شرایط شکرگزاری است که بشر ذاتا آن را مثبت بداند، یعنی از آن دستاورد یا اقدام در ذهن برداشت خوشایندی داشته باشد و این خوشایندی فقط در صورتی قابل‌تأمل و اتکاست که عادلانه‌بودن آن دستاورد و اقدام مفروض باشد؛ در غیر این‌صورت بزرگ‌ترین اقدامات و دستاوردهای بشری در صورت نداشتن پیش‌زمینه عادلانه ممکن است پیشرفت محسوب شوند اما قطعا اقدامی واجد ارزش‌گذاری مثبت و برشمردن به‌عنوان خوبی نخواهند بود.

انسان وقتی با خود به گذشته بشری و خانواده و خویشتی می‌اندیشد، عموما فضایل خوشایند و واجد ارزش‌گذاری مثبتی را برای خود متصور است اما زمانی می‌تواند آن فضایل را در عرصه عمومی عینیت بخشد و آن حس مثبت خود را به دیگران منتقل کند یا برداشت مثبت دیگران را دریافت کند که مفروض عادلانه‌بودن آن فضایل را به انضمام داشته باشد و نیک می‌داند به محض زیر سؤال رفتن مفروض عدالت از آن فضیلت، نداشتن آن دستاورد بهتر از داشتنش است؛ چون نه‌تنها به‌عنوان یک دستاورد محاسنه نخواهد شد بلکه در درک عمومی باید پاسخ‌گوی پرسشی بزرگ مبتنی بر چرایی ناعادلانه‌بودن دستیابی به یک فضیلت نیز باشد.

پیش‌فرض عدالت در جهان امروز یک پیش‌فرض ضروری است. اما این پیش‌فرض خود برگرفته از یک امر الهی یا ماوراءالطبیعه صرف نیست. رالز در نظریه عدالت می‌نویسد: «عدالت اولین فضیلت برای نهاد اجتماعی است، همچنان که حقیقت برای نظام تفکر».

(Rawls: ۱۹۹۹، p. ۲)

عدالت یک مفهوم عام است که در جهان اخلاقی هویت پیدا می‌کند. عادلانه‌بودن یک امر حقیقی نشانه و مجوزی برای پنداشت خوب درباره آن است اما خوب، بدی، خیر و شر فقط در جهان اخلاقی هویت می‌یابند، یعنی در یک سپهر اخلاقی عام‌شمول است که خیر و خوبی دارای ارزش انسانی و بین‌الذاهنی است، عدالت به‌عنوان یک شاخص برای ارزیابی اقدامات مورد استفاده قرار خواهد گرفت. به قول حسین هوشمند در دومین نشست دوشنبه‌های عدالت در کتابخانه ملی، عدالت از نظر رالز راندم بر خوشبختی است. خوشی و کامیابی آنگاه به‌عنوان یک ارزش مثبت تلقی می‌شود که عادلانه‌بودن آن محرز باشد. عدالت چارچوبی است که افراد مختلف در آن فرصت بی‌گرفتن آمال و ارزش‌های مورد نظر خود را پیدا می‌کنند. تمام تلاش ماگرانده در بخش اول این مقاله به این نکته ضروری معطوف است که به اثبات برساند عدالت

و بر اساس مصوبه ۲۰۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید یک نسخه از کتاب‌ها و نشریاتی را که در ایران منتشر می‌شود، از ناشران اخذ کرده و برای این کتابخانه ارسال کند.

بودجه کتابخانه آیت‌الله مرعشی در سال ۹۷، هفت‌میلیاردو ۴۴۱ میلیون تومان بوده است. در فرهنگی با کاهش بودجه مواجه شده‌اند، بودجه این کتابخانه، هفت‌میلیاردو ۴۰۰ میلیون تومان به تصویب رسیده است (قانون بودجه سال ۹۸). به این بودجه مصوب، اگر درآمد حاصل از فروش کتاب‌های اهدایی و خدمات نسخه‌های خطی را نیز اضافه کنیم، مبالغ قابل توجهی می‌شود که بالطبع انتظارات از فعالیت‌ها و خدمات‌دهی کتابخانه را بالا می‌برد.

دسترسی‌ناپذیری در محیط وب

اطلاع‌رسانی و ایجاد دسترسی و امکان جست‌وجو در منابع اطلاعاتی کتابخانه در محیط وب، از خدمات مرسوم و متداول کتابخانه‌ها در جهان امروز است. به گونه‌ای که حتی کتابخانه‌های کوچک نیز در این عرصه نام نهاده و وب‌سایت‌ها و وبلاگ‌های زیادی در این خصوص راه‌اندازی کرده‌اند. کم‌اینکه با جست‌وجوی ساده‌ای در موتورهای جست‌وجو تعداد فراوانی از این نوع کتابخانه‌ها و خدمات مربوط به آنها را می‌توان رصد کرد. با این‌حال، مراجعه به وب‌سایت کتابخانه آیت‌الله مرعشی با آدرس اینترنتی marashlib.com کاملا مراجعه‌کننده را ناامید می‌کند. آخرین مطلب وب‌سایت در تاریخ ۲۰۱۴ است و اغلب لینک‌های سربرگ سایت غیرفعال است. البته این اطلاعات اندک را نیز در صورتی می‌توان مشاهده کرد که از دسترس خارج نباشد. چراکه در بازنویسی این یادداشت (اردیبهشت ۹۹)، هرچه تلاش کردم فاصله وب‌سایت بازبانی نشد. این وب‌سایت که قاعدا

باید به بسیاری از پرسش‌ها و درخواست‌های مراجعان در اسرع زمان پاسخ گوید و آنها را از مراجعه‌های غیرضرور به محیط کتابخانه بی‌نیاز کند، به‌اندازه‌ای غیرفعال و ایستاست که در نتایج موتور جست‌وجوی گوگل ردی از آن پیدا نمی‌شود.

بانک مطبوعات

با توجه به آیین‌نامه ارسال یک نسخه از هر

یک از عناوین نشریات منتشرشده در کشور که تعداد و حجم قابل توجهی است، انتظار می‌رود این کتابخانه کامل‌ترین بانک مطبوعاتی را در سراسر ایران داشته باشد. در حال حاضر، تعداد پنج‌هزارو ۹۸۸ عنوان نشریه در نرم‌افزار کتابخانه به ثبت رسیده است. این در حالی است که این بخش را می‌توان انبار مطبوعات نام نهاد و نه بانک مطبوعات، چراکه به گفته مسئول بخش نشریات، به غیر از افراد خاص، خدماتی در این بخش به مراجعان داده نمی‌شود.

اسنادرمحاق

به اذعان برخی کارشناسان و پژوهشگران اسناد، در سال‌های پیشین، هم‌زمان با جمع‌آوری نسخه‌های خطی، بسیاری از افراد و خانواده‌ها به جهت اعتمادی که به آیت‌الله مرعشی رحمه‌الله علیه داشتند، اسناد و مدارک قدیمی خود را به ایشان اهدا کرده‌اند. برای مثال یکی از پژوهشگران که درخصوص میرزا حسن رشیدی تحقیقاتی کرده است، از خاندان و وابستگان میرزا حسن رشیدی نقل می‌کند که بسیاری از اسناد مربوط به ایشان را به این کتابخانه اهدا

مقالات

تأملی بروضعیت کتابخانه آیت‌الله مرعشی

کرده‌اند. در حال حاضر، بیش از صد هزار برگ سند، شامل اسناد شخصی، احکام پادشاهان و فرمانروایان، نامه‌هایی به خط علما و… در این کتابخانه به ثبت رسیده، اما شگفت این است که با وجود گذشت سالیان متمادی، این بخش همچنان راکد و سر بسته مانده است و هیچ‌گونه سازماندهی و تفکیک روی اسناد انجام نمی‌شود.

خدمات دهی

چنان‌که اشاره شد، کتابخانه در محیط وب کمترین بروز و ظهور را داشته و در نتیجه خدماتی در این بخش به مراجعان داده نمی‌شود.

اسنادرمحاق
به اذعان برخی کارشناسان و پژوهشگران اسناد، در سال‌های پیشین، هم‌زمان با جمع‌آوری نسخه‌های خطی، بسیاری از افراد و خانواده‌ها به جهت اعتمادی که به آیت‌الله مرعشی رحمه‌الله علیه داشتند، اسناد و مدارک قدیمی خود را به ایشان اهدا کرده‌اند. برای مثال یکی از پژوهشگران که درخصوص میرزا حسن رشیدی تحقیقاتی کرده است، از خاندان و وابستگان میرزا حسن رشیدی نقل می‌کند که بسیاری از اسناد مربوط به ایشان را به این کتابخانه اهدا

نمی‌رود. این در حالی است که کتابخانه آیت‌الله مرعشی علاوه بر مبلغ قابل توجهی که از بودجه عمومی دریافت می‌کند، از فروش کتاب و نسخ خطی و نیز اجاره برخی واحدهای ساختمانی نیز درآمدهای خوبی در اختیار می‌گیرد.

مدیر یکی دیگر از کتابخانه‌های قم ضمن یادآوری اینکه این کتابخانه مجموعه بزرگی است که ابعاد بین‌المللی پیدا کرده و کتابخانه شناخته‌شده‌ای در کشورهای اسلامی و غیراسلامی است، می‌گوید: این مرکز، آنچنان که شایسته نام و جایگاهش است، خدمات ارائه نمی‌دهد. وی با اشاره به دشواری‌های دریافت خدمات از کتابخانه اضافه می‌کند: اگر پژوهشگری تصویری از نسخه‌های خطی خواهد، اغلب می‌گویند باید تصویب بشود و از حاج‌آقا اجازه گرفته شود و… پروسه‌ای وقت‌گیر و طولانی. گاهی اگر نسخه‌ای خطی را بخواهیم از کتابخانه‌ای در لندن تهیه کنیم، بسیار راحت‌تر از تهیه نسخه‌ای از کتابخانه مرحوم مرعشی است. همچنین ضمن تأکید بر اینکه «البته درصدد تخریب متولیان فعلی کتابخانه نیستیم، بسیاری از منابع کتابخانه، حاصل زحمات متولی فعلی کتابخانه است و نباید نادیده گرفته شود» می‌گوید: باید از یک جایی اصلاح این روند آغاز شود. البته شنیدم کتابخانه در حال تشکیل هیئت امنایی است که اداره امور کتابخانه به جمعی منتقل شود تا شکل آبرومندی به خود بگیرد. با این حال، از کم و کیف آن خبری ندارم. به‌رحال هر اقدامی که در جهت استفاده حداکثری از ظرفیت آنجا شود، شایسته تقدیر است.

یکی از پژوهشگران نسخه‌های خطی بر این باور است که دریافت یک نسخه فرایند پیچیده‌ای دارد که گاه تا چند ماه طول می‌کشد و اغلب مراجعه‌کننده از دریافت نسخه منصرف می‌شود. همچنین یکی از فهرست‌نگاران نسخه‌های خطی می‌گوید: این کتابخانه بیشتر وقت و انرژی خود را صرف حفاظت و نگهداری از منابع کرده که البته انصافا از جهت دستگاه‌ها و تجهیزات پیشرفته و نیز صحنه‌های مبرز بیشکام بوده است. برای مثال، تا جایی که اطلاع دارم این کتابخانه همه کتاب‌های جلد شومیز را صحافی مجدد کرده و به صورت گالینگور درآورده است. اما

هفت هزار ریال (چه به‌صورت قابل بی‌دفاع سند، شامل اسناد شخصی، احکام پادشاهان و فرمانروایان، نامه‌هایی به خط علما و… در این کتابخانه به ثبت رسیده، اما شگفت این است که با وجود گذشت سالیان متمادی، این بخش همچنان راکد و سر بسته مانده است و هیچ‌گونه سازماندهی و تفکیک روی اسناد انجام نمی‌شود.

قیاس با کتابخانه‌های هم‌چوار

به همت عالمان دوستدار کتاب، در سطح قم کتابخانه‌های عمومی دیگری نیز در سال‌های اخیر رونق پیدا کرده‌اند. برای مثال کتابخانه آیت‌الله بروجردی، کتابخانه آیت‌الله حائری و کتابخانه آستانه مقدس حضرت فاطمه معصومه (س) از جمله کتابخانه‌های فعال و پررونقی هستند که به فاصله اندکی از کتابخانه آیت‌الله مرعشی فعالیت می‌کنند. در گفت‌وگو با مدیران و کتابداران این کتابخانه‌ها نکات شنیدنی و قابل‌تأملی مطرح شد. مدیر یکی از این پیشرفته و نیز صحنه‌های مبرز بیشکام بوده است. برای مثال، تا جایی که اطلاع دارم این کتابخانه همه کتاب‌های جلد شومیز را صحافی مجدد کرده و به صورت گالینگور درآورده است. اما

در حوزه خدمات‌دهی بسیار ضعیف عمل کرده است. به‌ویژه در بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و خدمات از راه دور و تحت وب، هنوز راه زیادی در پیش دارد. ما در حال حاضر برای پیداکردن یک نسخه، از فهرست‌های چاپی استفاده می‌کنیم. علاوه بر آن، یکی از مشکلات کتابخانه (که البته گریبان‌گیر اغلب کتابخانه‌های کشور نیز هست) عدم به‌روزرسانی فهرست موجودی کتابخانه است. بنابراین هزاران نسخه خطی در کتابخانه وجود دارند که به دلیل عدم فهرست‌نویسی، عملا از چرخه دسترسی خارج‌اند. همچنین حجت‌الاسلام رسول جعفریان که سابقه طولانی در اداره کتابخانه‌های مختلف داشته، در یکی از مصاحبه‌هایش گفته است: کتابخانه مرحوم آیت‌الله‌الظمی مرعشی، ضمن اینکه زحمت زیادی برای گردآوری منابع کشیده، از نداشتن یک دیدگاه روشن در امر کتابداری رنج می‌برد. ضمن آنکه غالبا اعتقادی به بازکردن کتابخانه‌ها به روی مراجعان ندارند و بیشتر در حفظ این گنجینه‌ها کوشش کرده‌اند و بازکردن آنها را مناسب نمی‌دانند.

سخن پایانی

اگر به تعبیر رانگاناتان، هدف غایی کتابخانه را خدماتش بدانیم و ارتباط با مراجعان و جلب رضایت آنها از نحوه خدمات‌دهی را اصل بدانیم، کتابخانه آیت‌الله مرعشی برخلاف همه اسم و رسم و جایگاهی که تاکنون داشته است، نمره مناسبی نمی‌گیرد. به‌نظر می‌رسد با وجود تمامی زحماتی که برای گردآوری و حفاظت از منابع کشیده شده (که البته در جای خود ضروری و ارزشمند است)، اما در سال‌های اخیر فاصله عمیقی میان وضعیت فعلی و انتظارات کاربران ایجاد شده است. این امر با توجه به ارتق

کتابخانه از بودجه عمومی کشور، می‌تواند مطالبه پژوهشگران و ذی‌نفعان قرار گیرد. این هویت و منزلت منحصر‌به‌فرد، با طول سالیان و با دفاکاری و مشقت فراوان بنیان‌گذار فقید کتابخانه حاصل آمده است و شایسته نیست که چوب حراج به این اعتبار تاریخی نواخته شود. امید است نوشتار اجمالی حاضر، با تلنگری به دست‌اندرکاران و تصمیم‌گیران مربوطه، اندک تغییری در رویه‌های فعلی ایجاد کرده و ارتقای کیفیت فعالیت این مرکز مهم اطلاع‌رسانی را به دنبال داشته باشد.

♦دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی

قشربندی‌های اجتماعی بر اساس سازوکارهای همسان قابل‌دستیابی است و اساسا تلاش برای دستیابی به دستاوردها برای ایجاد امکان دسترسی به ثروت است که با تلاش بیشتر در هر سطحی این دسترسی بیشتر باشد و طبیعتی است در این فرایند عده‌ای بهره بیشتری ببرند یا عده‌ای دسترسی کمتری که مهم‌ترین امر این است که دستیابی‌ها به‌صورت عادلانه و همسان ایجاد شده باشد، هرچند دولت‌ها وظیفه دارند شاخص‌های حداقلی در همه سطوح را برای افراد تضمین کنند نه اینکه دانما به‌صورت دایه‌وار در حال هل‌دادن افراد جامعه به‌سوی شاخص‌های حداقلی باشند.

مثلا حق تحصیل رایگان و اجباری در ایران تا سطح دیپلم برگرفته از این کارویژه است اما چرا همین حق تحصیل نتیجه‌بخش نیست، دلایلش این است که متضمن دستیابی به شاخص حداقلی نیست. زیرا در این فرایند دستیابی به مهارت منجر به درآمد، مغفول مانده و فقط به جنبه آموزشی موضوع توجه شده است و مثلا اگر به‌جای حداقل دیپلم، مدرک سبک معیار بود و پس از آن دوره چهارساله مهارت‌آموزی به‌صورت رایگان بود و دوره دبیرستان نیازمند پرداخت ۵۰ درصد حق تحصیل بود، امروز نیروی کار ماهرتری را در جامعه شاهد بودیم که توانایی کسب درآمد و استفاده بهتر از عدالت ایجادشده را در به‌دست‌آوردن داشت.

در باب اقتصاد، علاوه بر مشکلات عمده مشهود، نمره مطلوبی در باب عدالت در دهه پیشرفت و عدالت به‌دست نیاورده‌ایم و این واقعیت ناخواسته باید همه را به تلاش فکری و عملی در باب معیشت طبقات ضعیف به‌مثابه اولویت وادار کند. (مقام معظم رهبری، پیام به‌مناسبت آغاز به کار یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی)

یکی از موانع عدالت در کشور موانع قانونی است، یعنی بی‌عدالتی قانونی که در جامعه ایران رخ می‌دهد، برای مثال تعرفه گمرکی یا مالیات ببر ارزش افزوده هرساله برای بخش زیادی از کالاها وضع شده و باعث می‌شود که قیمت عمومی کالاها به‌قدری افزایش یابد. از سوی دیگر دولت با پرداخت یارانه نقدی در پی ایجاد عدالت جبرانی برای اقشار مختلفی است، در صورتی که با یک محاسبه ساده بین مالیات و افزایش قیمت تحمیلی به افراد کم‌برخوردار جامعه از طریق وضع مالیات و تعرفه گمرکی بر کالاهای اساسی و رقم پرداختی یارانه می‌توان به این نتیجه رسید که پاره‌ای از قوانین وجود دارد که با برداشتن آنها رفاه بالاتری در سطح جامعه ایجاد می‌شود تا پرداخت یارانه مستقیم نقدی. اسلام دادن یک درهم قرض را از نظر پاداش الهی برتر از یک درهم صدقه دانسته است (امام موسی صدر/ عدالت در اسلام/ص۳۱). نفس پرداخت یارانه به‌معنای کمک، در هیچ آیین مقدس به ضد و ایدئولوژی نفی نشده است و بلکه از ضروریات است.

یک گروه از مردم در یک شهر در ایران، با استفاده از یک کلاه سفید، یک تصویر از یک کلاه قرمز را تشکیل می‌دهند.

بررسی موانع تحقق عدالت در جامعه ایران از منظر قانون

بی‌عدالتی؛ واقعیت ناخواسته

است و به تعبیر امروزی به‌نوعی پیامبران یارانه خداوند برای بشر بوده‌اند که از طریق آنان، عدالت جبرانی را به تعبیر امروز سیستم‌های اقتصادی انجام دهد. باوجوداین خداوند در جای‌جای قرآن کریم به نظام جزا و پاداش بر اساس اعمال فرد اشاره دارد و هیچ‌گونه دخالت منبع خارجی در آن را متصور نیست و اشاره دارد که وَاَنْ لِّیْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعَى، و اینکه برای انسان بهره‌ای جز سعی و کوشش او نیست و اینکه تلاش او به‌زودی دیده خواهد شد. «نجم ۳۸– ۴۰ رالز نیز عدالت را تبسور انصاف می‌داند و تعبیر او از وضع نخستین (original position) است که افراد می‌خواهند جامعه مدنی تشکیل دهند و توافق جمعی آنها بر قواعدی منصفانه و معقول به همین منظور است. در اصل مفهوم عدالت همان کارویژه این توافقات در تفکیک و تنظیم حقوق، مسئولیت‌ها و تقسیم مزیت‌ها و منافع اجتماعی است. رفاه پیش‌نیاز زندگی بشری است و هدف بشر از زندگی، رفاه در سطوح مختلف است.

«عده‌ای از مردم، بدون اطلاع حرف‌های غلطی می‌زند و تاکنون قضاوت‌های بی‌جایی کرده‌اند؛ می‌گویند اسلام فقرا را پرورش داده است و برای اثبات سخن خود به آنچه مثلا در مدح فقر آمده، تمسک می‌جویند؛ درحالی‌که اساسا از نظر اسلام فقر به‌خودی‌خود مطلوب و پذیرفته نیست، بلکه غنا و بی‌نیازی جامعه، مطلوب است. برای اسلام، استقلال مالی مسلمانان و عدم احتیاج

^[1] در حالی است که کتابخانه آیت‌الله مرعشی علاوه بر مبلغ قابل توجهی که از بودجه عمومی دریافت می‌کند، از فروش کتاب و نسخ خطی و نیز اجاره برخی واحدهای ساختمانی نیز درآمدهای خوبی در اختیار می‌گیرد

^[2] در حالی است که کتابخانه آیت‌الله مرعشی علاوه بر مبلغ قابل توجهی که از بودجه عمومی دریافت می‌کند، از فروش کتاب و نسخ خطی و نیز اجاره برخی واحدهای ساختمانی نیز درآمدهای خوبی در اختیار می‌گیرد